

De stemming van 23 december 2012

Met een uitgebreid overzicht wordt een jaar afgesloten, dat qua electorale volatiliteit nog meer heeft laten zien dan het jaar 2002. En waarvan het effect op de jaren erna waarschijnlijk+B1 nog ingrijpender zullen zijn dan 2002. Na eerst de cijfers voor deze week besproken te hebben zullen we ingaan op de ontwikkelingen van dit bijzondere jaar en de speciale eindsituatie.

De cijfers van deze week laten zien dat de PvdA zich wat herstelt (+3). Met name lijkt dat samen te hangen met de sterke positie van Samsom, zoals ook uit de rest van ons verslag vandaag blijkt. Van alle politici (fractievoorzitters en ministers) scoort hij het hoogst. De positie van de VVD (-1 naar 21) en Mark Rutte is verder verzwakt. De VVD stond het laatst op 21 zetels in maart 2010, kort na de val van het kabinet en de gemeenteraadsverkiezingen. Maar wellicht nog opvallender is het feit dat van alle ministers van het kabinet Rutte, Mark Rutte qua vertrouwen het laagst scoort (4,5). Dat is een groot verschil met het cijfer van een jaar geleden, toen hij met 6,4 van alle ministers het hoogst scoorde.

Bij de andere partijen zien we dat SP, CDA en ChristenUnie 1 lager scoren en de PVV 1 stijgt. 25 zetels had de PVV voor het laatste eind mei 2012, toen na de val van het kabinet de nieuwe steun aan Griekenland een belangrijk onderwerp was.

Peiling van politieke voorkeur Tweede Kamer

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	TK2012	16-12-2012	23-12-2012	Versch. vorige week	Versch. 2e Kamer
VVD	41	22	21	-1	-20
PvdA	38	23	26	3	-12
PVV	15	24	25	1	10
SP	15	22	21	-1	6
CDA	13	17	16	-1	3
D66	12	18	18		6
ChristenUnie	5	6	5	-1	
Groen Links	4	3	3		-1
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	3	3		1
50PLUS	2	8	8		6
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	45	47	2	-32

De electorale ontwikkelingen van het afgelopen jaar worden weergegeven in de volgende tabel en de grafiek op de volgende pagina.

Hieronder de zetelverdeling van onze peilingen op 7 momenten tijdens 2012. De grote verschuivingen zien we bij de PvdA en de VVD in de aanloop naar de verkiezingen en na het sluiten van het regeerakkoord. Daarbij zien we bij de PvdA een grotere stijging vooraf en bij de VVD een grotere daling nadien. Bij de SP zien we een gestage stijging naar de positie van de grootste partij een maand voor de verkiezingen. Daarna een zeer sterke terugval met aan het eind een beperkt herstel.

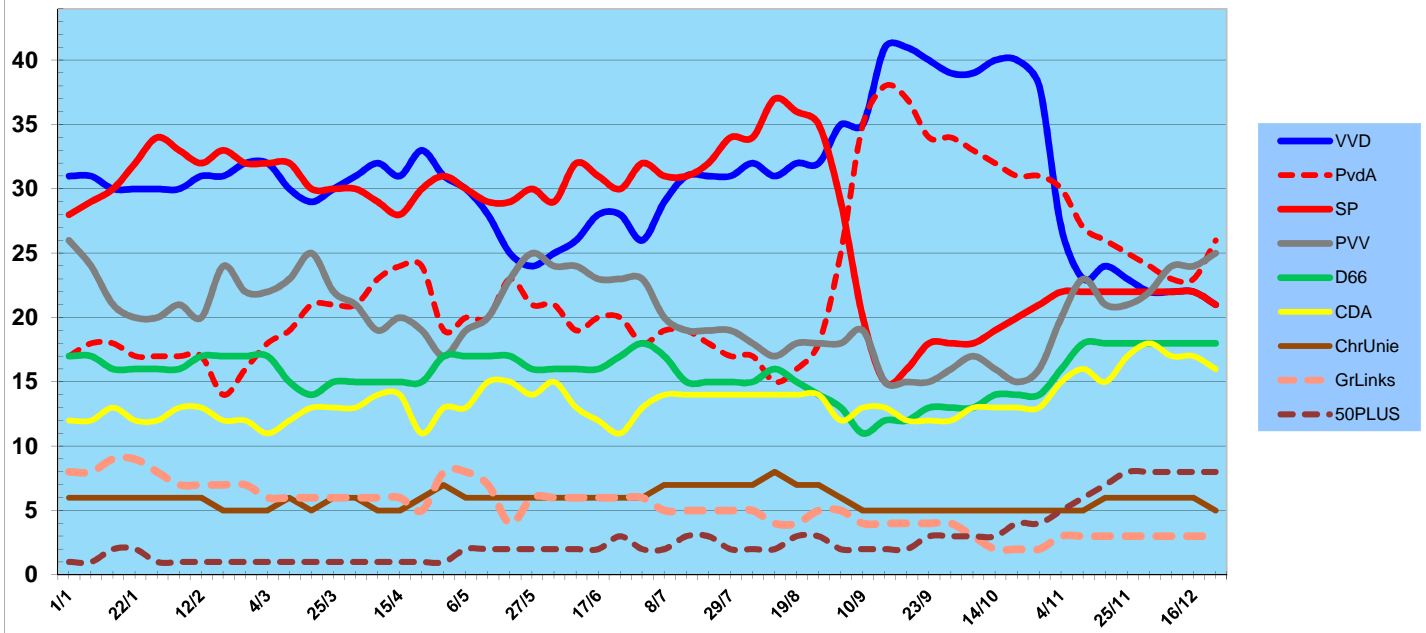
De PVV heeft het na de val van het kabinet en bij de verkiezingen moeilijk gehad, maar is inmiddels terug bij de electorale positie van het begin van het jaar.

Bij de andere partijen valt op het vrijwel volledig wegzakken van Groen Links en de sterke opkomst van 50PLUS. Nu de 7e partij van het land.

Peiling van politieke voorkeur Tweede Kamer

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	Begin jaar	voor opstappen Cohen	Na val kabinet	Voor start campagne	TK2012	Sluiten regeerakkoord	Einde jaar
VVD	31	31	31	31	41	38	21
PvdA	17	14	19	15	38	31	26
PVV	26	24	17	17	15	16	25
SP	28	33	31	37	15	21	21
CDA	12	12	13	14	13	13	16
D66	17	17	17	16	12	14	18
ChristenUnie	6	5	7	8	5	5	5
Groen Links	8	7	8	4	4	2	3
SGP	2	3	3	3	3	3	4
Partij voor de Dieren	2	3	3	3	2	3	3
50PLUS	1	1	1	2	2	4	8
Totaal	150	150	150	150	150	150	150
VVD+PvdA	48	45	50	46	79	69	47

Ontwikkeling politieke voorkeur in 2012

Als we het vertrouwen in de fractievoorzitters bekijken zien we dat -op dit moment althans- dat de lijn van Samsom, om in de Kamer te blijven, effect ressorteert. Hij scoort het hoogst. En doet het -ondanks het feit dat de PvdA met 26 zetels op een verlies van 12 zetels staat- ook bij de PvdA-kiezers goed (7.5). Maar ook zijn score bij een aantal andere partijen is (vrij) goed. Pechtold doet het, zoals meestal, relatief goed. Hij scoort bij zijn eigen aanhang en bij de partijen in het midden redelijke tot goede scores.

Ook Roemer komt weer wat terug, hoewel nog lang niet op het niveau juni 2012. Hij scoort bij de eigen aanhang in ieder geval een 8.

Zijlstra laat de lage score die gebruikelijk is bij een fractievoorzitter van een regeringspartij (in tegenstelling tot Samsom). Maar hij lijdt ook nog onder het feit dat hij onder de VVD-kiezers maar een 5,8 scoort. Bij een belangrijk deel van het VVD-electoraat is het vertrouwen in de VVD en haar politici vrijwel volledig weg (nog maar 45% geeft aan nu weer VVD te stemmen)!

De positie van Geert Wilders is ten opzichte van 2011 duidelijk verslechterd. Hij scoort in feite nog alleen hoog bij zijn eigen kiezers. In 2011 deed hij het ook nog goed bij kiezers van VVD en in mindere mate ook bij de kiezers van het CDA.

Ten opzichte van vorig jaar is de score van Kees van der Staaij ook duidelijk lager geworden. De score die hij vorig jaar had was ongewoon hoog voor een SGP-leider. Maar dat hing vermoedelijk ook samen met het feit dat hij toen ook meer politieke invloed had, door de wippositie van de SGP in de Eerste Kamer.

Vertrouwen in de fractievoorzitters

rapportcijfers	dec-11	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
			PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
Diederik Samsom		5,6	2,4	5,3	5,4	7,0	7,5	4,4	5,2
Alexander Pechtold	5,8	5,4	3,2	5,7	6,4	8,0	5,9	4,3	5,4
Emile Roemer	6,5	5,4	4,8	4,1	4,9	4,8	6,6	8,0	6,0
Arie Slob	4,8	4,8	3,6	4,9	6,2	5,2	4,8	4,2	5,1
Sybrand Buma	4,8	4,7	3,8	5,2	7,2	5,4	4,1	3,8	5,3
Henk Krol		4,6	4,3	4,6	4,3	4,7	4,2	4,6	7,3
Halbe Zijlstra		4,5	2,9	5,8	5,4	4,8	4,3	3,4	5,1
Marianne Thieme	4,4	4,3	3,7	3,6	3,2	4,8	4,5	4,3	5,3
Kees van der Staaij	4,8	4,2	3,6	4,7	6,4	4,3	3,5	3,1	5,1
Bram van Ojik		3,9	2,8	3,8	4,5	4,1	4,1	4,0	4,4
Geert Wilders	4,7	3,8	7,6	4,2	3,7	2,0	2,7	3,1	4,2

- zie volgende pagina

Bij het vertrouwen in de ministers zien we dat de tien ministers die het hoogste scoren onderling maar 0,4 punt verschillen. Ook hun patronen lijken op elkaar, waarbij de PvdA-ministers het wat beter doen bij de PvdA-kiezers en de VVD-ministers het wat beter doen bij de VVD-kiezers. Met als aantekening dat die scores bij PvdA en VVD niet zo hoog zijn (liggen vooral tussen 6,0 en 6,5).

Ook zien we bij 4 van de 5 VVD-ministers die zijn blijven zitten scores die niet veel verschillen met die van december vorig jaar. Met echter een hele grote uitzondering: de score van Mark Rutte. Niet alleen is zijn score bijna 2 volle punten lager dan 1 jaar geleden, hij scoort van alle ministers het laagst (4,5). Onder de VVD-kiezers scoort hij slechts een 5,5. Scores die dicht liggen bij de scores die Dijsselbloem, Timmermans, Plasterk en Asscher van de VVD-kiezers krijgen. Nooit eerder heb ik een dergelijk lage score gezien van een premier onder zijn eigen kiezers. Hoewel Balkenende in mei 2010, na bijna 8 jaar premier zijnde, bij alle kiezers ook een 4,5 scoorde, haalde hij bij de CDA-kiezers op dat moment toch nog ruim een 7!

En daarmee zijn we gekomen bij de essentie van het uitzonderlijke van de huidige situatie: het vertrouwen in de premier is kort na de start van het kabinet onder het overgrote deel van de kiezers verdwenen, inclusief die van zijn eigen partij. In een periode waar ingrijpende maatregelen genomen moeten worden en de volatiliteit onder kiezers toch al erg groot is, kan dat niet anders dan een belangrijke destabiliserende factor zijn.

Vertrouwen in de ministers

rapportcijfers	dec-11	Allen nu	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
			PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
Ronald Plasterk		5,3	3,2	5,3	5,4	6,4	6,4	4,3	5,3
Lodewijk Asscher		5,3	2,9	5,3	5,5	6,4	6,4	4,1	5,5
Ivo Opstelten	5,5	5,2	4,1	6,4	5,8	5,4	5,2	3,4	5,9
Jeroen Dijsselbloem		5,2	3,0	5,5	5,3	6,2	6,2	3,8	5,5
Henk Kamp	5,3	5,2	3,5	6,0	6,0	6,0	5,2	3,0	5,7
Frans Timmermans		5,1	2,9	5,4	5,4	6,3	5,9	3,7	5,5
Jeanine Hennis-Plasschaert		5,1	3,3	6,1	5,1	6,0	5,3	3,4	5,8
Melanie Schultz van Haegen	5,2	5,0	3,6	6,0	5,4	5,9	5,1	3,3	5,6
Jet Bussemaker		5,0	2,9	5,1	5,0	5,7	5,9	3,8	5,7
Edith Schippers	4,9	4,9	3,3	5,9	5,5	5,9	5,0	3,2	5,5
Lilianne Ploumen		4,6	2,8	4,8	4,6	5,3	5,2	3,5	5,4
Stef Blok		4,6	2,9	5,6	4,8	5,2	4,7	2,7	5,5
Mark Rutte	6,4	4,5	2,4	5,5	5,5	5,6	4,6	2,7	5,0

Naar aanleiding van de verwachting dat in 2013 ook weer sprake zijn van economische krimp zijn een aantal stellingen aan de kiezers voorgelegd over de economie en de invloed van de politiek erop. Ook daaruit is goed te zien wat de Nederlanders ervan vinden. Duidelijk is te zien dat men de maximale begrotingsgrens van 3% te knellend ervaart. Niet eerder heb ik trouwens een zo grote steun voor een zakenkabinet vastgesteld (41% met een duidelijke meerderheid bij VVD, CDA en D66).

Oordeel over de economie en de invloed van de politiek

percentage mee eens	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
De economische krimp komt met name door het slechte beleid van de Nederlandse regeringen in het verleden	55%	80%	67%	36%	47%	56%	71%	88%
Men had meer moeten doen om de economie te stimuleren, ook als dat zou betekenen dat het begrotingstekort boven de 3% uitkomt	63%	92%	58%	39%	29%	82%	99%	94%
De BTW moet weer terug naar 19% ook als dat betekent dat het begrotingstekort ruim boven de 3% stijgt	55%	90%	44%	60%	24%	69%	89%	77%
Men zegt wel dat men aan het hervormen is, maar het zijn alleen bezuinigingen en lastenverzwaringen	78%	99%	70%	50%	47%	75%	97%	99%
Nederland heeft nu een zakenkabinet nodig	41%	31%	58%	55%	55%	34%	22%	71%

- zie volgende pagina

Ten slotte zijn aan de respondenten een serie verwachtingen voorgelegd voor 2013.

Verwachtingen voor 2013

<i>percentage mee eens</i>	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	50PLUS
Vertrouwen in het kabinet en Premier Rutte zal volgend jaar omhoog gaan	34%	5%	44%	31%	63%	47%	8%	6%
Het kabinet valt	23%	49%	21%	11%	5%	15%	33%	11%
De economie gaat weer groeien	32%	10%	39%	42%	67%	35%	23%	16%
De huizenprijzen zakken niet verder	51%	55%	51%	63%	51%	49%	44%	41%
De werkeloosheid stijgt niet verder	56%	62%	48%	62%	43%	65%	44%	47%
De regering stapt af van 3% als maximum grens van het begrotingstekort	31%	37%	31%	36%	36%	33%	31%	13%
De eurocrisis neemt in omvang en kracht af	37%	19%	52%	18%	81%	29%	32%	13%

Ter referentie is het aardig om de voorspellingen voor 2012 te zien, zoals ze eind december 2011 zijn gegeven:

<i>percentage mee eens</i>	Allen
Faillissement van een Europees land	61%
Een ernstige recessie in Nederland	57%
Het aftreden van Job Cohen als leider van de PvdA	56%
Een daling van de koopprijzen van woningen in Nederland met meer dan 10%	50%
Een sterke terugval van de aanhang van de PVV	45%
Val van het kabinet	41%
Uiteenvallen van het Eurogebied	37%
Een zware terroristische aanslag in een Europees land	34%
Het aftreden van Koningin Beatrix	31%
Een revolutie in minstens een land binnen de EU	26%
Het kampioenschap van Nederland bij het EK	21%
Invoering van een eigen munt o.a. in Duitsland en Nederland	17%
Een sterke stijging van de aanhang van het CDA	15%
Nederland in de finale van het Eurovisie Songfestival	5%